

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૫૭૮/૨૦૦૫

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી એસ.વી. પિંટો

સહી/ –

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર?	હા	

=====

ભરતભાઈ અંબાશંકર જોષી

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ વતી વિશાલ કે. આનંદજીવાલા (૭૭૯૮)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ વતી એમ.એસ. સી.એમ. શાહ,
એ.પી.પી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી એસ.વી. પિંટો

તારીખ: ૦૧/૦૪/૨૦૨૬

મૌખિક ચુકાદો

૧. આ અપીલ અપીલકર્તા મૂળ આરોપી દ્વારા ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૪ હેઠળ ભાવનગર ખાતેના વિદ્વાન પ્રિસાઇડિંગ ઓફિસર, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નં. ૨ (જે હવે પછી "સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા સ્પેશિયલ (એસીબી) કેસ નં. ૩/૨૦૦૪ માં ૨૮/૧૧/૨૦૦૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવતા ચુકાદા અને હુકમ સામે દાખલ કરવામાં આવેલ છે, જેના દ્વારા, સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે અપીલકર્તાને ધ પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ (જે હવે પછી ટૂંકમાં "સદર પીસી એક્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૭, ૧૩(૧)(ડી) અને કલમ ૧૩(૨) સાથે વાંચતા ગુના માટે દોષિત ઠરાવેલ છે. અપીલકર્તાને સદર પીસી એક્ટની કલમ ૭, ૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળના ગુના માટે ત્રણ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૫૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો છ મહિનાની કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.

૧.૧ અપીલકર્તાનો હવે પછી "સદર આરોપી" તરીકે ઉલ્લેખ કરવામાં આવશે, કારણ કે સગવડ, સ્પષ્ટતા અને સંક્ષિપ્તતા માટે તે મૂળ કેસમાં તે રીતે હતા.

૨. રેકૉર્ડ પરથી જે ટૂંકી હકીકતો સામે આવે છે તે નીચે મુજબ છે:

૨.૧ સદર આરોપી જીર્ણી, વરતેજ સબડિવિઝનમાં હેલ્પર તરીકે કામ કરતા હતા અને તેઓ જાહેર સેવક હતા. ફરિયાદી રતિલાલ નારણભાઈ સોનાણી (પટેલ) ગામ તરસમિયા, તાલુકો અને જિલ્લો ભાવનગરના રહેવાસી હતા અને તેમનું રહેણાંક મકાન તરસમિયા મેઈન બજારમાં પ્રાથમિક શાળા પાસે આવેલું હતું અને ફરિયાદ દાખલ કરવાના ૧૫ થી ૨૦ વર્ષ પહેલાં, તેમણે વીજ કનેક્શન લીધું હતું જે તેમના ઘરની પાછળના થાંભલાથી આપવામાં આવ્યું હતું. વીજ થાંભલા પાસેની જમીન વીરજીભાઈ ઠાકરશીભાઈની માલિકીની હતી અને તે સમયે વીજ કનેક્શન એ શરતે આપવામાં આવ્યું હતું કે વીજ તાર તેમના ઘરની નજીકના થાંભલા પર સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવશે. ફરિયાદ દાખલ કરવાના લગભગ ચાર થી પાંચ વર્ષ પહેલાં, ફરિયાદીના ઘરની સામે રસ્તા પર વીજ થાંભલો નાખવામાં આવ્યો હતો અને વીરજીભાઈ ઠાકરશીભાઈએ ફરિયાદીને તેમના ઘરની પાછળના થાંભલા પરથી તાર ઘરની સામેના થાંભલા પર સ્થાનાંતરિત કરાવવા વિનંતી કરી હતી. વીરજીભાઈ સાથેની વાતચીતના બે થી

ત્રણ દિવસ પછી, ફરિયાદી સદર આરોપીને મળ્યા હતા જેમણે તેમને કહ્યું હતું કે તાર સ્થાનાંતરિત કરવા માટે તેમણે લગભગ રૂ. ૨૦૦૦/- નો ખર્ચ કરવો પડશે, પરંતુ જો તેમને રૂ. ૫૦૦/- ગેરકાયદેસર લાંચ તરીકે આપવામાં આવે તો તે સમગ્ર પ્રક્રિયા કરી આપશે. સદર આરોપીએ તેમને એવું પણ કહ્યું હતું કે જો તે અરજી કરશે, તો ત્રણ થી ચાર વર્ષ સુધી તેમનું કામ થશે નહીં અને ઘણી વખત, વીરજીભાઈ ઠાકરશીભાઈએ ફરિયાદીને તાર સ્થાનાંતરિત કરાવવા વિનંતી કરી હતી. ફરિયાદ દાખલ કરવાના અગાઉના સોમવારે, સદર આરોપી ફરિયાદીના ઘરે આવ્યા હતા અને પૂછ્યું હતું કે શું તેઓ તાર સ્થાનાંતરિત કરાવવા માંગે છે અને ફરિયાદીને કહ્યું હતું કે તે બે દિવસમાં તે કરી આપશે. ૦૯/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ, સદર આરોપીએ ફરિયાદીને તેમના રહેણાંક ટેલિફોન પરથી ફોન કર્યો હતો અને તેમને જણાવ્યું હતું કે તેઓ ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ તરસમિયા ગામ આવશે અને તાર સ્થાનાંતરિત કરવા માટે જરૂરી સાધનો લાવશે અને ઘરે રહેવા કહ્યું હતું. ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ, સવારે લગભગ ૦૮.૦૦ વાગ્યે, સદર આરોપી જરૂરી સાધનો સાથે ફરિયાદીના ઘરે આવ્યા હતા અને તાર સ્થાનાંતરિત કરવાનું કામ શરૂ કર્યું હતું અને રૂ. ૫૦૦/- ની રકમ માંગી હતી પરંતુ ફરિયાદીએ તેમને કહ્યું હતું કે તેઓ તેમની ફેક્ટરીએ જઈ રહ્યા છે અને અઢી કલાકમાં પાછા આવશે. સદર આરોપીએ તેમને કહ્યું હતું કે તાર સ્થાનાંતરિત કર્યા પછી, તેઓ તેમના કામ માટે વરતેજ જશે અને જો તેઓ ૧૧.૦૦ વાગ્યા પહેલા પાછા ન ફરે, તો તેઓ ટેલિફોન પર પૂછપરછ કર્યા પછી રાત્રે ૦૮.૦૦ થી ૦૯.૦૦ વાગ્યાની

વચ્ચે તેમના ઘરે આવી શકે છે અને રૂ. ૫૦૦/- ની રકમ તેમને તેમના ઘરે આપી શકે છે. ફરિયાદી ગેરકાયદેસર લાંચની રકમ ચૂકવવા માંગતા ન હતા અને એસીબી પોલીસ સ્ટેશન, ભાવનગર ગયા હતા અને ફરિયાદીની ફરિયાદ ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ સવારે ૧૧.૦૦ વાગ્યે નોંધવામાં આવી હતી.

૨.૨ ટ્રેપ લેઇંગ ઓફિસરે પંચ સાક્ષીઓને બોલાવ્યા હતા અને ફરિયાદીએ રૂ. ૧૦૦/- ના દરની પાંચ ચલણી નોટો આપી હતી. ટ્રેપ લેઇંગ ઓફિસરની સૂચના હેઠળ પોલીસ કોન્સ્ટેબલ પ્રવીણભાઈ ભરુએ ફિનોલ્ફથેલીન પાવડર અને સોડિયમ કાર્બોનેટના દ્રાવણનું નિદર્શન કર્યું હતું અને ફરિયાદી તથા પંચ સાક્ષીઓને તેની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવ્યા પછી તમામ ચલણી નોટો પર ફિનોલ્ફથેલીન પાવડર લગાવ્યો હતો. તમામ ચલણી નોટો પર ફિનોલ્ફથેલીન પાવડર લગાવવામાં આવ્યો હતો અને ફોલ્ડ કરીને ફરિયાદીના ખુદ્દા શર્ટના જમણા ખિસ્સામાં મૂકવામાં આવી હતી. તમામ સંબંધિતોને જરૂરી સૂચનાઓ આપવામાં આવી હતી અને પંચનામું ભાગ-૧ કરવામાં આવેલ. નક્કી કર્યા મુજબ ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષી ફરિયાદીના સ્કૂટર નં. જીજે-૪-બી-૭૦૨૬ પર ગયા હતા અને બીજા પંચ સાક્ષી તથા રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્યો સરકારી વાહન નં. જીજે-૧-જી-૨૩૮૩ માં ગયા હતા અને રાત્રે ૨૦.૧૫ કલાકે એસીબી ઓફિસ છોડી હતી અને કાળિયાબીડ દિલબહાર ટાંકીથી સગવાડી કાળિયાબીડ વિસ્તારમાં ગયા હતા અને ફરિયાદીએ સ્કૂટર ઉભું રાખ્યું હતું. ફરિયાદી અને પંચ

નં. ૧ ગયા હતા અને ફરિયાદીની ભત્રીજીને બોલાવી હતી જે સૂટકેસ અને બેગ સાથે આવી હતી અને સ્કૂટર પર પાછળની સીટ પર બેઠી હતી અને પંચ નં. ૧ સરકારી વાહનમાં બેઠા હતા. તેઓ સંસ્કાર મંડળ ચોકડીથી સરદારનગર સર્કલ ગયા હતા અને પાંચસવરીયા વિસ્તારમાં આવ્યા હતા અને ફરિયાદીએ તેનું સ્કૂટર ઉભું રાખ્યું હતું અને સરકારી વાહન પણ ઉભું રાખવામાં આવ્યું હતું. પંચ નં. ૧ વાહનમાંથી નીચે ઉતર્યા હતા અને ફરિયાદીની ભત્રીજીની પાછળ સ્કૂટર પર બેઠા હતા અને ફરિયાદીએ સ્કૂટર ચલાવ્યું હતું અને બાલા હનુમાન મંદિરની સામે મુખ્ય રસ્તા પર ઉભું રાખ્યું હતું. ફરિયાદી અને પંચ નં. ૧ સ્કૂટર પરથી નીચે ઉતર્યા હતા અને તે સોસાયટીમાં ગયા હતા જ્યાં સદર આરોપીનું ઘર છ ફૂટ ઉંચી કમ્પાઉન્ડ વોલથી ઘેરાયેલું હતું. સદર આરોપીના ઘરનો મુખ્ય પ્રવેશદ્વાર ખુલ્લો હતો અને ફરિયાદી કમ્પાઉન્ડ વોલ પાસે ગયા હતા અને કમ્પાઉન્ડ વોલની બહાર પથ્થરોના ઢગલા પર ઉભા રહ્યા હતા અને સદર આરોપીને બોલાવ્યા હતા. સદર આરોપી ઘરની બહાર કમ્પાઉન્ડ વોલના અંદરના ભાગે આવ્યા હતા અને ફરિયાદીને અંદર આવવા કહ્યું હતું પરંતુ ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે તેમની પાસે મહેમાનો છે અને તેમની ભત્રીજી સ્કૂટર પાસે ઉભી છે અને ફરિયાદી તથા પંચ સાક્ષી કમ્પાઉન્ડ વોલ પાસે ગયા હતા. તેઓ કમ્પાઉન્ડ વોલની બહાર ઉભા હતા અને ફરિયાદીએ સદર આરોપી સાથે વાતચીત કરી હતી અને સદર આરોપીએ ગેરકાયદેસર લાંચની રકમની માંગણી કરી હતી અને ફરિયાદીએ ડાબા હાથે તેમના ખુલ્લા શર્ટના જમણા ખિસ્સામાંથી ટેઈન્ટેડ લીધી હતી અને સદર

આરોપીને આપી હતી જેમણે તે તેમના જમણા હાથે સ્વીકારી હતી અને તેમના પેન્ટના જમણા ખિસ્સામાં મૂકી હતી. ફરિયાદીએ પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપ્યો હતો અને રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્યો આવ્યા હતા અને સદર આરોપીને રંગે હાથ પકડવામાં આવ્યા હતા. સદર આરોપીના ઘરની અંદર જરૂરી પ્રક્રિયા પછી, પંચનામું ભાગ-૨ કરવામાં આવેલ અને સદર આરોપીના પેન્ટના ખિસ્સામાંથી ટેઈન્ટેડ મળી આવી હતી. સદર એસીબી પોલીસ સ્ટેશન, ભાવનગર ખાતે એસીબી પોલીસ સ્ટેશન, ભાવનગર, સી.આર. નં. ૨/૨૦૦૪ હેઠળ સદર પીસી એક્ટની કલમ ૭, ૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળ ગુનો નોંધવામાં આવ્યો હતો.

૨.૩ તપાસ અધિકારીએ સંબંધિત સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા હતા અને જરૂરી દસ્તાવેજો જપ્ત કર્યા હતા અને તપાસ પૂર્ણ થયા બાદ, સેશન્સ કોર્ટ, ભાવનગર સમક્ષ ચાર્જ-શીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને કેસ સ્પેશિયલ (એસીબી) કેસ નં. ૩/૨૦૦૪ તરીકે નોંધાયો હતો.

૨.૪ સદર આરોપીને યોગ્ય રીતે સમન્સ બજાવવામાં આવ્યા હતા અને સદર આરોપી સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ હાજર થયા હતા અને સદર કોડની કલમ ૨૦૭ ની જોગવાઈઓ મુજબ સદર આરોપીને તમામ પોલીસ કાગળોની નકલો પૂરી પાડવામાં આવી હતી કે કેમ તેની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી. સદર

આરોપી સામે આંક ૬ પર ચાર્જ ફ્રેમ કરવામાં આવ્યો હતો અને સદર આરોપીનું નિવેદન આંક ૭ પર નોંધવામાં આવ્યું હતું જેમાં, સદર આરોપીએ ચાર્જની સામગ્રીનો ઇનકાર કર્યો હતો અને ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર પુરાવા રેકૉર્ડ પર લેવામાં આવ્યા હતા.

૨.૫ ફરિયાદપક્ષે તેમના કેસના સમર્થનમાં ૫ સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી અને ૮ દસ્તાવેજી પુરાવા રેકૉર્ડ પર રજૂ કર્યા હતા અને સદર વધારાના સરકારી વકીલ દ્વારા કલોઝિંગ પર્સિસ દાખલ કર્યા પછી, ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ સદર આરોપીનું વધુ નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું. સદર આરોપીએ પુરાવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને સાક્ષી બોક્સમાં પ્રવેશવાનો અથવા કોઈ પુરાવા રજૂ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને જણાવ્યું હતું કે તેમની સામે ખોટો કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે. સદર એપીપી અને સદર આરોપીના વિદ્વાન વકીલની દલીલો સાંભળ્યા પછી, સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે, ૨૮/૧૧/૨૦૦૫ ના રોજ વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, સદર આરોપીને દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને સદર પીસી એક્ટની કલમ ૭, ૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળના ગુના માટે ત્રણ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ. ૫૦૦૦/- નો દંડ અને દંડ ન ભરે તો છ મહિનાની કેદની સજા ફટકારવા મહેરબાની કરશો.

૩. દોષિત ઠરાવતા ચુકાદા અને હુકમથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ થઈને,

અપીલકર્તાએ મુખ્યત્વે એમ જણાવીને હાલની અપીલ દાખલ કરી છે કે સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ એ સમજવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે માંગણી, સ્વીકૃતિ અને વસૂલાતના ત્રણ મહત્વના પાસાઓ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા વ્યાજબી શંકાઓથી પર સાબિત થયા નથી અને અપીલકર્તાને ભૂલથી દોષિત ઠેરવ્યા છે. સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ એ સમજવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે ફરિયાદપક્ષના કેસ મુજબ ૦૯/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ, ફરિયાદીને અપીલકર્તા દ્વારા કહેવામાં આવ્યું હતું કે જો ફરિયાદી તેમને રૂ. ૫૦૦/- આપે, તો તે જરૂરી કામ કરી આપશે અને બીજા દિવસે કામ કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. પ્રારંભિક માંગણી સાબિત થઈ નથી અને ફરિયાદીએ અપીલકર્તાને ફસાવવા માટે રૂ. ૫૦૦/- ની માંગણીની વાર્તા બનાવી છે જેના કારણે તેમને જ ખબર છે. સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ એ સમજવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસરે જણાવ્યું છે કે ફરિયાદી તેમને ૦૯/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ વ્યક્તિગત રીતે મળ્યા ન હતા પરંતુ તેમને ટેલિફોન પર સૂચના આપવામાં આવી હતી. આ વાર્તા ફરિયાદી દ્વારા જ આપવામાં આવેલા પુરાવાઓથી વિપરિત છે અને ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી માંગણીની વાર્તા વ્યાજબી શંકાઓથી પર સાબિત થઈ નથી. સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સ્વીકૃતિને સમજવામાં પણ નિષ્ફળ રહી છે અને પંચ સાક્ષીના પુરાવા મુજબ, સદર આરોપીએ તેમની હાજરીમાં રૂ. ૫૦૦/- ની રકમ સ્વીકારી હતી પરંતુ પંચની હાજરી અંગે અને રકમ સ્વીકારવામાં આવી તે જગ્યા અંગે ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષીના પુરાવામાં વિરોધાભાસ છે. સદર આરોપીએ જ્યારે કથિત

સ્વીકૃતિ કરી હતી ત્યારે પંચ સાક્ષી હાજર ન હતા કારણ કે તેઓ ફરિયાદીની ભત્રીજી સાથે થોડે દૂર ઉભા હતા અને તેમણે ફરિયાદી અને સદર આરોપી વચ્ચેની વાતચીત સાંભળી નથી અને તેથી, સ્વીકૃતિ પણ વ્યાજબી શંકાઓથી પરિભ્રમિત થઈ નથી. જ્યાં સુધી વસૂલાતનો સંબંધ છે, ફરિયાદપક્ષનો કેસ છે કે પૈસા સ્વીકાર્યા પછી, જ્યારે અપીલકર્તાને પકડવામાં આવ્યા, ત્યારે તેમને તેમના ઘરે લઈ જવામાં આવ્યા હતા અને તે સમયે તેમણે તેમના હાથ ધસ્યા હતા. સાક્ષીઓએ જણાવ્યું છે કે અપીલકર્તાના બંને હાથ પર ફિનોલ્ફથેલીન પાવડરના નિશાન મળી આવ્યા હતા. ફરિયાદપક્ષનો કેસ છે કે અપીલકર્તાએ તેમના જમણા હાથે પૈસા સ્વીકાર્યા હતા અને રકમ તેમના પેન્ટના જમણા ખિસ્સામાં મૂકી હતી પરંતુ પુરાવા સ્વભાવે વિરોધાભાસી છે. જ્યાં સુધી ટેઈન્ટેડનો સંબંધ છે, પંચ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે રકમ પરબિડીયામાં મૂકવામાં આવી હતી પરંતુ તે સીલ કરવામાં આવી ન હતી અને તે જાણતા નથી કે શું પેન્ટ પર કોઈ પ્રયોગ કરવામાં આવ્યો હતો અને શું તેનો ઉલ્લેખ પંચનામામાં છે કે નહીં. ફરિયાદીએ તેમના હાથ ધસ્યા હતા તેવી વાર્તા પંચનામામાં ઉલ્લેખિત નથી અને ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે પંચનામામાં એવો ઉલ્લેખ નથી કે અપીલકર્તાએ તેમના હાથ એકસાથે ધસ્યા હતા. વધુમાં, ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસરે એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે મુદ્દામાલ ચલણી નોટો સીલ કરવામાં આવી ન હતી અને એફએસએલને મોકલવામાં આવી ન હતી અને કોઈ વિશ્વાસપાત્ર પુરાવા નથી કે અપીલકર્તા પાસેથી વસૂલાત કરવામાં આવી હતી. સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ આ પાસાને

સમજવામાં નિષ્ફળ રહી છે અને સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત દોષિત ઠરાવતો હુકમ કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં ગેરકાયદેસર, ભૂલભરેલો અને બિનજરૂરી છે અને તેને રદ કરવા અને બાજુ પર રાખવા અને અપીલકર્તાને ગુનાઓમાંથી મુક્ત કરવા અરજ કરેલ છે.

જ. અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિશાલ આનંદજીવાલા અને પ્રતિવાદી રાજ્ય વતી વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી સી.એમ. શાહને સાંભળ્યા. મુકિતનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ વાંચ્યો અને કેસના રેકૉર્ડ પર ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર પુરાવાનું પુનઃમૂલ્યાંકન કર્યું છે.

પ. અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી વિશાલ કે. આનંદજીવાલાએ આ કોર્ટને ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર પુરાવા દ્વારા માર્ગદર્શન આપ્યું છે અને રજૂઆત કરી છે કે પ્રી-ટ્રેપ પંચનામું તૈયાર કરતા પહેલા પ્રારંભિક માંગણીની કોઈ પૂર્વ-ચકાસણી નથી. એવું કોઈ કથન નથી કે ફરિયાદીએ તેમના રહેઠાણની વીજ લાઈનમાં ફેરફાર અથવા બદલાવ કરવા માટે કાયદેસર રીતે ગુજરાત ઇલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ સમક્ષ કોઈ અરજી કરી હતી. રેકૉર્ડ પર એવો કોઈ પુરાવો નથી કે વીજ તાર બદલવા માટે ફરિયાદી દ્વારા કોઈ નિર્ધારિત ફોર્મ ભરવામાં આવ્યું હતું અને ફરિયાદીના રહેઠાણના વીજ કનેક્શનમાં ફેરફાર એ અનધિકૃત કામના દાયરામાં આવશે અને ન તો તે સત્તાવાર કૃત્ય છે કે ન તો તેમની સત્તાવાર કામગીરીનો

ઉપયોગ છે. જ્યાં સુધી ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર પુરાવાનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી એવું સૂચવવા માટે કોઈ સામગ્રી નથી કે અપીલકર્તાએ ફરિયાદીના રહેઠાણે કોઈ ફેરફાર કર્યો હતો અને ન તો એવો કોઈ કેસ છે કે અપીલકર્તાને ગુજરાત ઇલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ ઓફિસમાંથી કોઈ કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદી દ્વારા કોઈ વાટાઘાટો અથવા અનિરુદ્ધ દર્શાવવામાં આવી નથી અને વીજ કનેક્શનમાં ફેરફાર કરવા માટે સામગ્રી મેળવવા માટે પણ, અપીલકર્તાને વધારાના તાર, લેચ વગેરે ખરીદવા જરૂરી રહેશે અને ફરિયાદ દાખલ કરતા પહેલા અપીલકર્તાને સામગ્રી ખરીદવા માટે પૈસાની કોઈ અગાઉની આંશિક ચુકવણી નથી. ફરિયાદપક્ષની વાર્તા આ પાસા પર મૌન છે અને આ તત્વ ટ્રેપ સમયે માંગણીની ગુનાહિત વાતચીત મુજબ સમગ્ર ફરિયાદપક્ષની વાર્તાનો વિરોધાભાસ કરે છે. ફરિયાદપક્ષે એવો કોઈ પુરાવો રજૂ કર્યો નથી કે શું અપીલકર્તા દ્વારા કોઈ સામગ્રી ખરીદવામાં આવી હતી અને વીરજીભાઈ ઠાકરશીભાઈની સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ સાક્ષી તરીકે તપાસ કરવામાં આવી નથી. આક્ષેપ મુજબ, અપીલકર્તા ફરિયાદીના રહેઠાણે કામ કરી રહ્યા હતા અને દરમિયાન, ફરિયાદી ફેક્ટરીએ જવાના બહાને, તેમના મોટરસાયકલ પર નીકળી ગયા હતા, પરંતુ અપીલકર્તાએ વીજ લાઈન બદલવાનું કામ હાથ ધર્યું હતું તેવો કોઈ પુરાવો કોઈપણ વ્યક્તિના પુરાવા દ્વારા સાબિત થયો નથી. ફરિયાદીનું વર્તન અત્યંત શંકાસ્પદ છે કારણ કે તેમણે પોતે રહેણાંક વીજ કનેક્શનને એક થાંભલાથી બીજા થાંભલા પર બદલવા અથવા રેરુટ કરવા અથવા ફરીથી વાયરિંગ કરવા માટે કોઈ અરજી કરી નથી, તેના બદલે

સીધા જ તેમના કહેવા મુજબ, અપીલકર્તાનો આશરો લીધો હતો. અપીલકર્તાએ તેમને અનુસરવાની જરૂરી પ્રક્રિયા વિશે જણાવ્યું હતું પરંતુ તેના બદલે અપીલકર્તાને ખોટા કેસમાં ફસાવવામાં આવ્યા છે. અપીલકર્તાએ કથિત રીતે વાયરિંગનું માપ લીધું હતું જે કરવાનું હતું જે લગભગ ૧૪૫ મીટર છે અને સામગ્રી લાવવા માટે લગભગ રૂ. ૨૦૦૦/- નો અંદાજ આપવામાં આવ્યો હતો અને આ ઉપર જો ફરીથી વાયરિંગની સેવાઓ આપવા માટે રૂ. ૫૦૦/- ગેરકાયદેસર લાંચ તરીકે માંગવામાં આવ્યા હતા, તો કુલ રૂ. ૨૫૦૦/- નો ખર્ચ થશે. એવો કોઈ પુરાવો નથી કે અપીલકર્તાએ ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ ફરિયાદીના રહેઠાણે કામ કર્યું હતું. ફરિયાદી અને આરોપી વચ્ચેની કથિત વાતચીતમાંથી, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે નવા વીજ કનેક્શનમાં માત્ર રૂ. ૫૦૦/- નો ખર્ચ થશે જે એફઆઈઆર મુજબ રૂ. ૨૫૦૦/- ના કુલ ખર્ચ સાથે અસંગત છે. હકીકતમાં, એવું લાગે છે કે ફરિયાદી દૂષિત ઈરાદા સાથે આવ્યા હતા અને વળતી વ્યૂહરચના તરીકે ગુજરાત ઇલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ તરફથી કોઈપણ કાર્યવાહી અથવા દંડથી બચવા માટે ખોટો કેસ લઈને આવ્યા છે. વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદપક્ષનો એવો કેસ નથી કે અપીલકર્તાએ કથિત લાંચની રકમ સ્વીકારી હતી અને તેને બંને હાથે ગણી હતી જેના પરિણામે બંને હાથના વોશમાં ફિનોલ્ફથેલીન પાવડરના નિશાન આવ્યા હોત જેના કારણે બંને હાથના વોશમાં ગુલાબી રંગ આવ્યો હોત. પંચનામામાં એવું નથી જણાવવામાં આવ્યું કે અપીલકર્તાએ ટ્રેપ સમયે બંને હાથ એકસાથે ઘસ્યા હતા પરંતુ ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસરે

એવી વાર્તા બનાવી છે કે અપીલકર્તાએ તેમના હાથ એકસાથે ઘસ્યા હતા. આ સંસ્કરણ પોતે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી બનાવટી અને સપાટ વાર્તા છે અને ફરિયાદીના પુરાવા ટ્રેપ પંચનામા દ્વારા સમર્થિત નથી. પંચ નં. ૧ પણ ફરિયાદીના સંસ્કરણનો વિરોધાભાસ કરે છે અને પંચ સાક્ષીએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે ફિલ્ટર પેપર જે ટ્રેપના પૈસા પર ઘસવામાં આવ્યું હતું તે ટ્રેપ પંચનામા દરમિયાન તેમની હાજરીમાં મળ્યું ન હતું અને તે સદર આરોપીના હાથના વોશ વિશે જાણતા નથી. પંચ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે તેમણે પંચનામામાં અપીલકર્તા દ્વારા હાથ ઘસવાનું વર્ણન કર્યું નથી અને ખાતરી આપી છે કે સદર વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેમની તપાસ કરવામાં આવે તે પહેલાં, તેમને એસીબી ઓફિસમાં ઘણી વખત પંચનામું વાંચવા આપીને સઘન તાલીમ આપવામાં આવી હતી. વિજ્ઞાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે સદર વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટે સદર પીસી એક્ટની કલમ ૧૨ હેઠળનો ચાર્જ ખોટી રીતે ફ્રેમ કર્યો છે તેમજ અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવ્યા છે કારણ કે કલમ ૧૨ કલમ ૭ અથવા કલમ ૧૧ માં વ્યાખ્યાયિત ગુનાઓના દુષ્પ્રેરણ માટે સજા સૂચવે છે અને હાલના કેસમાં એકમાત્ર આરોપી હોવાથી કોઈ ગુનાના દુષ્પ્રેરણનો પ્રશ્ન જ ઉભો થતો નથી. સદર આરોપીના રહેઠાણે અથવા ફરિયાદીના રહેઠાણે અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલ વીજ કામ, જો કોઈ હોય, તો તેની પૂર્વ તેમજ પોસ્ટ ચકાસણી નથી અને ફરિયાદીના રહેઠાણે અપીલકર્તાએ જ વીજ કામ કર્યું હતું તે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપવા માટે કોઈ સાક્ષી કે દસ્તાવેજ રજૂ કરવામાં આવ્યો નથી. ટ્રેપ સદર

આરોપીના રહેઠાણે હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો અને તે અત્યંત અસંભવિત વાર્તા છે કે ફરિયાદી પોતે ટ્રેપના પૈસા સોંપવા માટે અપીલકર્તાના રહેઠાણે આવ્યા હતા. અપીલકર્તાએ, ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૧૩ હેઠળના વધુ નિવેદનમાં વર્ણન કર્યું છે અને એક વિશ્વાસપાત્ર બચાવ ઉભો કર્યો છે પરંતુ સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યું નથી અને ફરિયાદપક્ષનો કેસ સાબિત થયા વિનાનો અને વિશ્વસનીય પુરાવાઓ દ્વારા સમર્થન વિનાનો રહ્યો છે અને ફરિયાદપક્ષ કેસને વ્યાજબી શંકાઓથી પર સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે અને તેથી, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે અને અપીલકર્તાને તેમની સામેના તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કરવા અરજ કરેલ છે.

૬. પ્રતિવાદી રાજ્ય વતી વિદ્વાન એપીપી સુશ્રી સી.એમ. શાહે રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદપક્ષના સમગ્ર પુરાવામાં, માંગણી, સ્વીકૃતિ અને વસૂલાતના ઘટકો વ્યાજબી શંકાઓથી પર સાબિત થયા છે અને ફરિયાદપક્ષે પાંચ સાક્ષીઓની તપાસ કરી છે અને નવ દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા છે અને તમામ પુરાવાઓનું સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું છે અને વાદગ્રસ્ત દોષિત ઠરાવતો ચુકાદો અને હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો છે અને કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી અને તેથી, અપીલકર્તાની અપીલ નામંજૂર કરવા અરજ કરેલ છે.

૭. રેકૉર્ડ પરના ફરિયાદપક્ષના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કરતા પહેલા, સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઘણા નિર્ણયોમાં નિર્ધારિત ન્યાયશાસ્ત્રના પાયાના સિદ્ધાંતોને ફરીથી જણાવવું જરૂરી છે અને પહેલો પાયાનો સિદ્ધાંત એ છે કે ફરિયાદપક્ષે તેમનો કેસ વ્યાજબી શંકાઓથી પર સાબિત કરવો જરૂરી છે. ફરિયાદપક્ષ બચાવ પક્ષની નબળાઈઓનો કોઈ લાભ લઈ શકે નહીં. બીજો પાયાનો સિદ્ધાંત એ છે કે ફોજદારી ટ્રાયલમાં, આરોપીને ત્યાં સુધી નિર્દોષ માનવામાં આવે છે જ્યાં સુધી તે રેકૉર્ડ પર ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવા દ્વારા વ્યાજબી શંકાઓથી પર દોષિત સાબિત ન થાય અને ત્રીજો પાયાનો સિદ્ધાંત એ છે કે પુરાવાનો ભાર ક્યારેય ફરિયાદપક્ષ પરથી ખસતો નથી.

૮. જ્યાં સુધી દોષિત ઠરાવવાની અપીલોનો સંબંધ છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે ૨૦૨૫ આઈએનએસસી ૪૭ માં નોંધાયેલ ગવર્ધન અને અન્ય વિરુદ્ધ છત્તીસગઢ રાજ્યમાં પેરા ૧૮ થી ૨૬ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૧૮. ગુનો બનવાના કિસ્સામાં, તપાસ એજન્સી દ્વારા તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, આરોપીઓને ટ્રાયલનો સામનો કરવા માટે કોર્ટ સમક્ષ લાવવામાં આવે છે. આપણા ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્ર હેઠળ, કોર્ટ સામાન્ય રીતે તપાસ એજન્સી દ્વારા તપાસ દરમિયાન એકત્રિત કરવામાં આવેલા પુરાવાઓથી પરિચિત હોતી નથી.

તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ જે લાવવામાં આવે છે તે આરોપીઓ વિરુદ્ધ તપાસ એજન્સી દ્વારા એકત્રિત કરાયેલા પુરાવાઓની શ્રેણી છે, દસ્તાવેજી અને મૌખિક બંને, જેનું યોગ્ય નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે કોર્ટ દ્વારા માર્શલ અને વિશ્લેષણ કરવું જરૂરી છે. ફરિયાદપક્ષ કોર્ટ સમક્ષ ગુનાની ઘટનાને ક્રમમાં ફરીથી બનાવવાનો પ્રયાસ કરે છે, જે પુરાવાઓ એકત્રિત કરવામાં આવ્યા છે તેના આધારે, આરોપીને ગુનાના કૃત્ય સાથે જોડે છે. કોર્ટ સમક્ષ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા ગુનાનું આ પ્રકારનું પુનઃનિર્માણ જીસો પઝલની જેમ પુરાવાઓને એકસાથે મૂકવા જેવું છે, જેના દ્વારા પુરાવાના તમામ સંબંધિત ટુકડાઓને ગુનાનું ચિત્ર પૂર્ણ કરવા માટે એકસાથે મૂકવામાં આવે છે. કોર્ટની મુખ્ય જવાબદારી એ જોવાની છે કે શું આ જીસો પઝલ ફરિયાદપક્ષ દ્વારા યોગ્ય રીતે મૂકવામાં આવી છે જેના પરથી ઘટના બનવા અંગેનું સ્પષ્ટ ચિત્ર ઉભરી આવે છે જેમાં આરોપીની નિર્ધારિત ભૂમિકા aforesaid જીસો પઝલના ભાગ રૂપે છે. માત્ર, ત્યારબાદ, ગુનાના કૃત્યમાં આરોપીની ભૂમિકા યોગ્ય રીતે આભારી અને સાબિત કરી શકાય છે અને તે મુજબ, આરોપી પર ફોજદારી જવાબદારી નક્કી કરી શકાય છે.

૧૯. ધ ઇન્ડિયન એવિડન્સ એક્ટ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૩ મુજબ, તથ્ય ત્યારે સાબિત થયેલું ગણી શકાય જ્યારે, તેની સમક્ષના બાબતોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, કોર્ટ કાં તો તે અસ્તિત્વમાં છે તેવું માને અથવા તેના અસ્તિત્વને એટલું સંભવિત માને કે એક સમજદાર વ્યક્તિએ, ચોક્કસ કેસના સંજોગોમાં, તે

અસ્તિત્વમાં છે તે ધારણા પર કાર્ય કરવું જોઈએ. કોર્ટ આરોપીને આભારી ચોક્કસ ગુનાહિત કૃત્યો સહિતના કથિત તથ્યો સાબિત થયા છે કે નહીં તેની તપાસ કરવાની આ કવાયત હાથ ધરે છે.

૨૦. એ પણ નોંધવું જોઈએ કે કાયદો પુરાવાના ટુકડાઓને વોટરટાઈટ રીતે જોડવાની કલ્પના કરતું નથી, કારણ કે ફોજદારી કેસમાં પુરાવાનું ધોરણ તમામ શંકાઓથી પર સાબિત કરવાનું નથી પરંતુ માત્ર વ્યાજબી શંકાથી પર છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જો તમામ પુરાવાઓને એકસાથે જોડતા એક સ્પષ્ટ ચિત્ર ઉભરી આવે છે જે ગુનાના કૃત્યમાં આરોપી દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકા વિશે વ્યાજબી શંકાથી પર સંકેત આપે છે, તો કોર્ટ આરોપીને ફોજદારી જવાબદારી ઠેરવે છે અને તેમને પીનલ કોડની જોગવાઈઓ હેઠળ સજા કરે છે, દીવાની કાર્યવાહીના કિસ્સામાં સંભવિતતાઓની પ્રબળતા પર આધારિત પુરાવાની જરૂરિયાતથી વિપરિત.

૨૧. આ તબક્કે, "વ્યાજબી શંકા" નો અર્થ શું છે તેની ચર્ચા કરવી સુસંગત રહેશે. તેનો અર્થ એ છે કે આવી શંકા ધારણાત્મક અનુમાનથી મુક્ત હોવી જોઈએ. તે સૂક્ષ્મ ભાવનાત્મક વિગતોનું પરિણામ ન હોવું જોઈએ, અને શંકા વાસ્તવિક અને નક્કર હોવી જોઈએ અને માત્ર અસ્પષ્ટ આશંકા નહીં. વ્યાજબી શંકા એ કાલ્પનિક, નજીવી અથવા માત્ર સંભવિત શંકા નથી, પરંતુ તર્ક અને

સામાન્ય સમજ પર આધારિત એક નિષ્પક્ષ શંકા છે જે રમાકાંત રાય વિરુદ્ધ મદન રાય, (૨૦૦૩) ૧૨ એસ.સી.સી. ૩૯૫ માં અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું જેમાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

"૨૪. જો શંકાઓ અમૂર્ત અનુમાન માટેના ઉત્સાહથી મુક્ત હોય તો તેને વ્યાજબી ગણવામાં આવશે. કાયદો સત્ય સિવાય અન્ય કોઈ પ્રિય વ્યક્તિને પરવડી શકે તેમ નથી. વ્યાજબી શંકાનું નિર્માણ કરવા માટે, તે વધુ પડતી ભાવનાત્મક પ્રતિક્રિયાથી મુક્ત હોવું જોઈએ. શંકાઓ આરોપી વ્યક્તિઓની ગુનાહિતતા વિશે વાસ્તવિક અને નક્કર શંકાઓ હોવી જોઈએ જે પુરાવામાંથી અથવા તેના અભાવમાંથી ઉદભવે છે, જે માત્ર અસ્પષ્ટ આશંકાઓથી વિપરિત છે. વ્યાજબી શંકા એ કાલ્પનિક, નજીવી અથવા માત્ર સંભવિત શંકા નથી; પરંતુ તર્ક અને સામાન્ય સમજ પર આધારિત એક નિષ્પક્ષ શંકા છે. તે કેસના પુરાવામાંથી ઉદભવવી જોઈએ."

૨૨. વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાના આ સિદ્ધાંતને લાગુ કરતી વખતે કોર્ટે તમામ પુરાવાઓનું નિષ્પક્ષ અને વ્યાજબી રીતે સ્પષ્ટ વિચારણા હાથ ધરવી જોઈએ, જે હરિયાણા રાજ્ય વિરુદ્ધ ભગીરથ (૧૯૯૯) ૫ એસ.સી.સી. ૯૬ માં આ કોર્ટ દ્વારા નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે:

"૮. કોઈપણ ફોજદારી ટ્રાયલમાં તમામ ઘટકોને વૈજ્ઞાનિક ચોકસાઈ સાથે સાબિત કરવું લગભગ અશક્ય છે. એક ફોજદારી કોર્ટ માત્ર વ્યાજબી શંકાની શ્રેણીથી પર ગુનાની ખાતરી કરી શકે છે. અલબત્ત, 'વ્યાજબી શંકા' શબ્દ વ્યાખ્યા માટે અસમર્થ છે. આધુનિક વિચારસરણી આ મતની તરફેણમાં છે કે વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવું એ જ છે જે જજને નૈતિક નિશ્ચિતતા આપે છે.

૯. યુનાઈટેડ સ્ટેટ્સમાં ફોજદારી કાયદા પરના પ્રખ્યાત લેખક ફ્રાન્સિસ વ્હાર્ટને તેમના પુસ્તક વ્હાર્ટન્સ ક્રિમિનલ એપિડન્સ (૧૨ મી આવૃત્તિના વોલ્યુમ ૧ ના પૃષ્ઠ ૩૧ પર) માં ન્યાયિક ચુકાદાઓમાંથી નીચે મુજબ ટાંક્યું છે: 'વ્યાજબી શંકા' શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરવું મુશ્કેલ છે. જો કે, તમામ ફોજદારી કેસોમાં આ શબ્દની સાવચેતીપૂર્વક સમજૂતી આપવી જોઈએ. મુખ્ય ન્યાયાધીશ શો દ્વારા વેબસ્ટર કેસ [કોમનવેલ્થ વિરુદ્ધ વેબસ્ટર, ૫ કુશ ૨૯૫:૫૯ મેસ ૨૯૫ (૧૮૫૦)] માં આપવામાં આવેલી વ્યાખ્યા ઘણીવાર ટાંકવામાં આવે છે અથવા તેનું અનુસરણ કરવામાં આવે છે. તેઓ કહે છે: "તે માત્ર સંભવિત શંકા નથી, કારણ કે માનવ બાબતોને લગતી અને નૈતિક પુરાવા પર આધારિત દરેક બાબત અમુક સંભવિત અથવા કાલ્પનિક શંકાને પાત્ર છે. તે કેસની એવી સ્થિતિ છે જે, તમામ પુરાવાઓની સંપૂર્ણ સરખામણી અને વિચારણા પછી, ન્યાયાધીશોના મનને તે વિચારણામાં છોડી દે છે કે તેઓ કહી શકતા નથી કે તેઓ સત્યના નૈતિક નિશ્ચિતતા સુધીની અચળ માન્યતા અનુભવે છે.""

૧૦. એચ.સી. અન્ડરહિલ દ્વારા લખાયેલ ધ લો ઓફ ક્રિમિનલ એવિડન્સ ગ્રંથમાં (૫ મી આવૃત્તિના વોલ્યુમ ૧ ના પૃષ્ઠ ૩૪ પર) નીચે મુજબ જણાવવામાં આવ્યું છે: 'વ્યાજબી બનવા માટેની શંકા એવી હોવી જોઈએ જે એક પ્રમાણિક, સંવેદનશીલ અને નિષ્પક્ષ વ્યક્તિ, સત્ય જાણવાની અંતરાત્માની ઈચ્છા સાથે સુસંગત રીતે, કારણ સાથે રાખી શકે. દોષિત હોવાની પ્રમાણિકપણે મનોરંજન કરેલી શંકા એ વ્યાજબી શંકા છે. આરોપીની નિર્દોષતાની શક્યતાનું અસ્પષ્ટ અનુમાન એ વ્યાજબી શંકા નથી. વ્યાજબી શંકા તે છે જે તમામ પુરાવાઓની નિષ્પક્ષ અને વ્યાજબી રીતે વિચારણા કરવાથી ઉદભવે છે. તમામ પુરાવાઓની સ્પષ્ટ વિચારણા થવી જોઈએ અને જો, જ્યુરો દ્વારા આ સ્પષ્ટ વિચારણા થયા પછી, તેમના મનમાં આરોપીના ગુનાની માન્યતા રહે છે, તો પછી વ્યાજબી શંકા માટે કોઈ અવકાશ નથી.'

૨૩. વ્યાજબી શંકાની વિભાવનાને ભારતીય સંદર્ભમાં પણ સમજવી જોઈએ, સામાજિક વાસ્તવિકતાને ધ્યાનમાં રાખીને અને આ સિદ્ધાંતને કાયદાના નિંદાત્મક દૃષ્ટિકોણને ટાળવા માટે વ્યાજબી મર્યાદાથી પર ખેંચી શકાય નહીં, જે આ કોર્ટ દ્વારા શિવાજી સાહેબરાવ બોબડે વિરુદ્ધ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, (૧૯૭૩) ૨ એસ.સી.સી. ૭૯૩ માં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

"૬. આ તબક્કે પણ આપણે ફોજદારી કેસોમાં જરૂરી સામાજિક પરિપ્રેક્ષ્યને યાદ અપાવી શકીએ છીએ જે અપૂરતી ફોરેન્સિક પ્રશંસાથી પીડાય છે. સામાજિક સંરક્ષણના ખર્ચે શંકાનો લાભ આપવાના નિયમ પ્રત્યે અતિશયોક્તિપૂર્ણ ભક્તિ અને પીડિત અને સમુદાયને ન્યાય મળ્યા વિના તમામ મુક્તિઓ હંમેશા સારી છે તેવી શાંત ભાવનાના જોખમો, ગુના અને પલાયનના વધતા સંદર્ભમાં ખાસ ભારની માંગ કરે છે. ન્યાયિક સાધનમાં જાહેર જવાબદારી છે. વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાના cherished સિદ્ધાંતો અથવા સોનેરી દોરો જે આપણા કાયદાના વેબમાંથી ચાલે છે તે દરેક હંચ, ખચકાટ અને શંકાની ડિગ્રીને સ્વીકારવા માટે રોગિષ્ઠ રીતે ખેંચવા જોઈએ નહીં. એક હજાર ગુનેગારો જઈ શકે છે પણ એક નિર્દોષ શહીદ ભોગવશે નહીં તે વલણમાં પ્રતિબિંબિત વધુ પડતી ચિંતા એક ખોટી મૂંઝવણ છે. માત્ર વ્યાજબી શંકાઓ આરોપીની છે. અન્યથા ન્યાયની કોઈપણ વ્યવહારુ પ્રણાલી તૂટી જશે અને સમુદાય સાથેની વિશ્વસનીયતા ગુમાવશે. ગુનેગારને હળવા હાથે મુક્ત કરવાનો અનિષ્ટ, એક વિદ્વાન લેખકે ['પ્રૂફ ઓફ ગિલ્ટ' માં ગ્લેનવિલે વિલિયમ્સે સમજદારીપૂર્વક અવલોકન કર્યું છે, તે માત્ર સાદી હકીકત કરતા ઘણો આગળ જાય છે કે માત્ર એક ગુનેગાર સજા વિના ગયો છે. જો અયોગ્ય મુક્તિઓ સામાન્ય થઈ જાય, તો તે કાયદાની અવજા તરફ દોરી જાય છે, અને આ બદલામાં આરોપી "વ્યક્તિઓ" વિરુદ્ધ કઠોર કાનૂની ધારણાઓની જાહેર માંગ અને જેઓ દોષિત જણાય છે તેમને વધુ સખત સજા તરફ દોરી જાય છે. આમ, ગુનેગારોની ખૂબ વારંવારની મુક્તિઓ કઠોર

ફોજદારી કાયદા તરફ દોરી શકે છે, જે આખરે નિર્દોષોના ન્યાયિક રક્ષણને ભૂંસી નાખે છે. આ તમામ કારણોસર, વિસ્કાઉન્ટ સિમોન સાથે એવું કહેવું સાચું છે કે "ન્યાયમાં ગેરમાર્ગે દોરવાલી નિર્દોષને દોષિત ઠેરવવાથી ઓછી ગુનેગારોને મુક્ત કરવાથી ઉદભવી શકે છે" ટૂંકમાં, આપણો નિર્દોષતાની ધારણા માટેનો ન્યાયશાસ્ત્રીય ઉત્સાહ ફોજદારી ન્યાયને શક્તિશાળી અને વાસ્તવિક બનાવવા માટેની વ્યવહારિક જરૂરિયાત દ્વારા મધ્યમ હોવો જોઈએ. ગુનેગારને મુક્ત કરવા માટે પૂરતી તક શોધવા અને સીમાંત નિર્દોષોને સજા કરવા માટે સંભવિત પ્રબળતાના તર્કને કાપી નાખવા વચ્ચે સંતુલન જાળવવું પડશે. અમે પુરાવાઓનું વિશ્લેષણ કરવામાં અને નીચેની અદાલતો દ્વારા પહોંચેલા વિપરિત નિષ્કર્ષોની યોગ્યતાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આ સાવચેતીઓ અપનાવી છે. ચોક્કસપણે, છેલ્લા વિશ્લેષણમાં વ્યાજબી શંકાઓ અપીલકર્તાના ફાયદા માટે કામ કરવી જોઈએ. ભારતમાં કાયદો લાંબા સમય પહેલાં આ લાઈનો પર નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો."

૨૪. વધુમાં, કોઈપણ ચોક્કસ કેસમાં "સાબિતી" ની પ્રમાણભૂત ડિગ્રી શું હશે જેની જરૂર પડશે તે પણ રમાકાંત રાય (ઉપર મુજબ) ના ઉપરના કેસમાં નીચેના શબ્દોમાં ચર્ચા કરવામાં આવી હતી:

"૨૩. કોઈપણ વ્યક્તિ પાસે, કોઈ શંકા નથી, ગુના માટે દોષિત ન ઠરવાનો

ગઠન અધિકાર છે જે વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિતીના પુરાવાના ધોરણ દ્વારા સ્થાપિત નથી. જો કે આ ધોરણ એક ઉચ્ચ ધોરણ છે, તેમ છતાં, કોઈ સંપૂર્ણ ધોરણ નથી. સંભવિતતાની કઈ ડિગ્રી "સાબિતી" ની રકમ છે તે દરેક કેસ માટે એક ચોક્કસ ક્વાયત છે. સંભવિતતાની રકમ "સાબિતી" છે તે સંદર્ભે (sic) એક ક્વાયત છે, પુરાવાની પરસ્પર નિર્ભરતા અને એક પુરાવાની બીજા દ્વારા પુષ્ટિ, જેવું વિદ્વાન લેખક કહે છે: [જુઓ ધ મેથેમેટિક્સ ઓફ પ્રૂફ ૨: ગ્લેનવિલે વિલિયમ્સ, ક્રિમિનલ લો રિવ્યુ, ૧૯૭૯, સ્પીટ અને મેક્સવેલ દ્વારા, પૃષ્ઠ ૩૪૦ (૩૪૨)]

"જો પુરાવાના અલગ ટુકડાઓ નિર્ભર હોય તો સાદો ગુણાકારનો નિયમ લાગુ પડતો નથી. બે ઘટનાઓ નિર્ભર હોય છે જ્યારે તેઓ એકસાથે થવાની વૃત્તિ ધરાવે છે, અને આવી ઘટનાઓના પુરાવા પણ નિર્ભર ગણી શકાય. ફોજદારી કેસમાં, પ્રતિવાદીએ નિર્ધારિત માનસિક સ્થિતિ સાથે પ્રતિબંધિત કૃત્ય કર્યું છે તે સ્થાપિત કરવા માટે નિર્દેશિત પુરાવાના વિવિધ ટુકડાઓ સામાન્ય રીતે નિર્ભર હોય છે. એક જ્યુરને શંકા થઈ શકે છે કે શું કથિત કબૂલાતને શ્રેય આપવો, અને શું તે હકીકત પરથી ગુનાનું અનુમાન લગાવવું કે પ્રતિવાદી ન્યાયથી ભાગી ગયો હતો. પરંતુ કારણ કે તે સામાન્ય રીતે નિર્દોષ લોકો કરતા ગુનેગાર લોકો છે જેઓ કબૂલાત કરે છે, અને નિર્દોષ લોકો કરતા ગુનેગાર લોકો છે જેઓ ભાગી જાય છે, બે શંકાઓને એકસાથે ગુણાકાર કરવાની નથી. પુરાવાનો એક ટુકડો બીજાની

પુષ્ટિ કરી શકે છે."

રૂપ. સંભવિતતાની વિભાવનાઓ, અને તેની ડિગ્રીઓ, દેખીતી રીતે એકમોના સંદર્ભમાં વ્યક્ત કરી શકાતી નથી જે ગાણિતિક રીતે ગણતરી કરી શકાય છે કે આવા કેટલા એકમો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિતી બનાવે છે. સંભવિતતાની ડિગ્રી અને સાબિતીના જથ્થાના મૂલ્યાંકનમાં એક અસ્પષ્ટ વ્યક્તિલક્ષી તત્વ છે. ફોરેન્સિક સંભવિતતા, છેલ્લા વિશ્લેષણમાં, મજબૂત સામાન્ય સમજ પર અને, અંતે, ન્યાયાધીશના પ્રશિક્ષિત અંતઃજ્ઞાન પર આધારિત હોવી જોઈએ. જ્યારે ફોજદારી પ્રક્રિયા દ્વારા આરોપી વ્યક્તિઓને આપવામાં આવતી સુરક્ષાને ભૂંસી નાખવાની નથી, તે જ સમયે, નજીવી બાબતોનું અજ્ઞાત કાયદેસરકરણ ફોજદારી ન્યાયના વહીવટની મજાક ઉડાવશે. આ સ્થિતિ વેંકટાચલૈયા, જજ (જેમ કે તેમના લોર્ડશિપ તે સમયે હતા) દ્વારા સ્ટેટ ઓફ યુ.પી. વિરુદ્ધ કૃષ્ણ ગોપાલ [(૧૯૮૮) ૪ એસ.સી.સી. ૩૦૨: ૧૯૮૮ એસ.સી.સી. (કિ) ૯૨૮ એઆઈઆર ૧૯૮૮ એસ.સી. ૨૧૫૪] માં પ્રકાશિત રીતે જણાવવામાં આવી હતી."

રૂપ. આ તબક્કે, મિલર વિરુદ્ધ મિલર ઓફ પેન્શન (૧૯૪૭) ૨ ઓલ ઈઆર ૩૭૨, ૩૭૩ એચ માં લોર્ડ ડેનિંગ, જજ દ્વારા કરવામાં આવેલ અવલોકનનો ઉલ્લેખ કરવો પણ સુસંગત હોઈ શકે છે:

"તે ડિગ્રી સારી રીતે નિર્ધારિત છે. તે નિશ્ચિતતા સુધી પહોંચવાની જરૂર નથી, પરંતુ તે સંભવિતતાની ઉચ્ચ ડિગ્રી ધરાવતું હોવું જોઈએ. વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાનો અર્થ એ નથી કે શંકાની છાયાથી પર સાબિત કરવું. જો તે ન્યાયની અદાલતને વાળવા માટે કાલ્પનિક શક્યતાઓને સ્વીકારે તો કાયદો સમુદાયને સુરક્ષિત કરવામાં નિષ્ફળ જશે...."

૨૬. આમ, ફોજદારી ટ્રાયલ્સમાં કાયદાની જરૂરિયાત કેસને તમામ શંકાથી પર સાબિત કરવાની નથી પરંતુ વ્યાજબી શંકાથી પર છે અને આવી શંકા કાલ્પનિક, કાલ્પનિક, નજીવી અથવા માત્ર એક સંભવિત શંકા હોઈ શકતી નથી પરંતુ તર્ક અને સામાન્ય સમજ પર આધારિત એક નિષ્પક્ષ શંકા છે. તેથી, હાલના કેસમાં, જો અપીલકર્તાઓ વિરુદ્ધના આક્ષેપો વ્યાજબી શંકાથી પર સાબિત થાય છે, તો ચોક્કસપણે દોષિત ઠરાવવું ગેરકાયદેસર ગણી શકાય નહીં.

૯. સદર પીસી એક્ટ હેઠળના કેસોના સંબંધમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ૨૦૨૫ આઈએનએસસી ૬૧૮ માં નોંધાયેલ અમન ભાટિયા વિરુદ્ધ રાજ્ય (દિલ્લીના જીએનસીટી) ના કેસમાં પેરા નં. ૫૧ થી ૫૪ અને ૬૩ થી ૬૫ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

૫૧. તે સારી રીતે નિર્ધારિત છે કે દૂષિત પૈસાની માત્ર વસૂલાત, પોતે, સદર પીસી એક્ટ હેઠળ આરોપી વિરુદ્ધ આરોપ સ્થાપિત કરવા માટે અપૂરતી છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ દોષિત ઠરાવવા માટે, તે વ્યાજબી શંકાઓથી પર સાબિત થવું આવશ્યક છે કે જાહેર સેવકે સ્વૈચ્છિક રીતે પૈસા સ્વીકાર્યા, તે લાંચ છે તે જાણીને. કોર્ટોએ સતત પુનરોચ્ચાર કર્યો છે કે લાંચની માંગણી સદર પીસી એક્ટની કલમ ૭ હેઠળ ગુનો સ્થાપિત કરવા માટે એક પૂર્વશરત છે.

૫૨. આ કોર્ટની પાંચ-જજની બેન્ચે નીરજ દત્તા વિરુદ્ધ રાજ્ય (સરકાર ઓફ એનસીટી ઓફ દિલ્હી) માં, જે (૨૦૨૩) ૪ એસ.સી.સી. ૭૩૧ માં નોંધાયેલ છે, સ્પષ્ટપણે ઠેરવ્યું છે કે લાંચ આપનાર દ્વારા ઓફર અને જાહેર સેવક દ્વારા માંગણી સદર પીસી એક્ટની કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી)(આઈ) અને (૨) હેઠળ દોષિત ઠરાવવા માટે તથ્યના મુદ્દા તરીકે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત કરવી આવશ્યક છે. લાંચ આપનાર દ્વારા ઓફર અને જાહેર સેવક દ્વારા માંગણીના પુરાવા વિના ગેરકાયદેસર લાંચની માત્ર સ્વીકૃતિ સદર પીસી એક્ટની કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી)(આઈ) અને (૨) હેઠળ ગુનો બનાવશે નહીં. સંબંધિત અવલોકનો નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત છે:

"૮૮.૪. (ડી) તથ્યના મુદ્દાને સાબિત કરવા માટે, એટલે કે, જાહેર સેવક દ્વારા

ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિ, નીચેના પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ:

(આઈ) જો જાહેર સેવકની માંગણી વગર લાંચ આપનાર દ્વારા ચૂકવણી કરવાની ઓફર હોય અને બાદમાં ફક્ત ઓફર સ્વીકારે અને ગેરકાયદેસર લાંચ પ્રાપ્ત કરે, તો તે સદર અધિનિયમની કલમ ૭ મુજબ સ્વીકૃતિનો કેસ છે. આવા કિસ્સામાં, જાહેર સેવક દ્વારા અગાઉની માંગણી હોવી જરૂરી નથી.

(૨) બીજી તરફ, જો જાહેર સેવક માંગણી કરે અને લાંચ આપનાર માંગણી સ્વીકારે અને માંગેલી લાંચ આપે જે બદલામાં જાહેર સેવક દ્વારા પ્રાપ્ત થાય, તો તે પ્રાપ્તિનો કેસ છે. પ્રાપ્તિના કિસ્સામાં, ગેરકાયદેસર લાંચની અગાઉની માંગણી જાહેર સેવક પાસેથી ઉદભવે છે. આ સદર અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ડી) (આઈ) અને (૨) હેઠળ ગુનો છે.

(૩) ઉપરના (આઈ) અને (૨) બંને કિસ્સાઓમાં, લાંચ આપનાર દ્વારા ઓફર અને જાહેર સેવક દ્વારા માંગણી અનુક્રમે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તથ્યના મુદ્દા તરીકે સાબિત કરવી આવશ્યક છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, માત્ર સ્વીકૃતિ અથવા ગેરકાયદેસર લાંચની પ્રાપ્તિ, વધુ કંઈપણ વગર, તેને સદર અધિનિયમની કલમ ૭ અથવા કલમ ૧૩(૧)(ડી)(આઈ) અને (૨) હેઠળ ગુનો બનાવશે નહીં.

તેથી, સદર અધિનિયમની કલમ ૭ હેઠળ, ગુનાને ઘર સુધી લાવવા માટે, લાંચ આપનાર પાસેથી ઉદભવતી ઓફર હોવી આવશ્યક છે જે જાહેર સેવક દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે છે જે તેને ગુનો બનાવશે. તેવી જ રીતે, જાહેર સેવક દ્વારા અગાઉની માંગણી જ્યારે લાંચ આપનાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે છે અને બદલામાં ચુકવણી કરવામાં આવે છે જે જાહેર સેવક દ્વારા પ્રાપ્ત થાય છે, તે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૩(૧)(ડી)(આઈ) અને (૨) હેઠળ પ્રાપ્તિનો ગુનો હશે."

૫૩. આ કોર્ટ દ્વારા પી. સત્યનારાયણ મૂર્તિ વિરુદ્ધ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય, જે (૨૦૧૫) ૧૦ એસ.સી.સી. ૧૫૨ માં નોંધાયેલ છે, તેમાં નીચે મુજબ સમજાવવામાં આવ્યું છે:"

૨૩. ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણીના પુરાવા, આમ, સદર અધિનિયમની કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી)(આઈ) અને (૨) હેઠળ ગુનાનું ગ્રેવમેન છે અને તેના અભાવમાં, નિઃશંકપણે તે માટેનો આરોપ નિષ્ફળ જશે. ગેરકાયદેસર લાંચ તરીકે અથવા તેની વસૂલાત તરીકે કથિત કોઈપણ રકમની માત્ર સ્વીકૃતિ, માંગણીના પુરાવા ઉપરાંત, તે મુજબ, સદર અધિનિયમની આ બે કલમો હેઠળ આરોપ લાવવા માટે પૂરતી હશે નહીં. પરિણામ સ્વરૂપે, ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી સાબિત કરવામાં ફરિયાદપક્ષની નિષ્ફળતા જીવલેણ હશે અને ગુના માટે આરોપી વ્યક્તિ પાસેથી રકમની માત્ર વસૂલાત સદર અધિનિયમની કલમ ૭ અથવા ૧૩

હેઠળ તેને દોષિત ઠેરવશે નહીં."

૫૪. કાયદાના ઉપરના નિવેદનમાંથી, તે સુરક્ષિત રીતે નિષ્કર્ષ કાઢી શકાય છે કે માત્ર કબજો અને જાહેર સેવક પાસેથી ટેઈન્ટેડની વસૂલાત, માંગણીના પુરાવાના અભાવમાં, સદર પીસી એક્ટની કલમ ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ ગુનો સ્થાપિત કરવા માટે પૂરતી નથી. પરિણામ સ્વરૂપે, ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણીના પુરાવા વિના, એવું કહી શકાય નહીં કે જાહેર સેવકે સદર પીસી એક્ટની કલમ ૧૩(૧)(ડી) ની દ્રષ્ટિએ કોઈ કિંમતી વસ્તુ અથવા આર્થિક લાભ મેળવવા માટે ભ્રષ્ટ અથવા ગેરકાયદેસર સાધનોનો ઉપયોગ કર્યો, અથવા તેમના પદનો દુરુપયોગ કર્યો.

૫૫.XXXXXX

૫૬.XXXXXX

૫૭.XXXXXX

૫૮.XXXXXX

૫૯.XXXXXX

૬૦.XXXXXX

૬૧.XXXXXX

૬૨.XXXXXX

વી. સદર પીસી એક્ટની કલમ ૨૦ હેઠળ ધારણા

૬૩. જ્યાં સુધી સદર પીસી એક્ટની કલમ ૨૦ હેઠળની ધારણાનો સંબંધ છે, આવી ધારણા માત્ર કલમ ૭ અને ૧૧ હેઠળના ગુનાના સંદર્ભમાં દોરવામાં આવે છે અને સદર પીસી એક્ટની કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળના ગુનાના સંદર્ભમાં નહીં. ધારણા ગેરકાયદેસર લાંચની સ્વીકૃતિના પુરાવા પર આકસ્મિક છે કે લાંચ સદર પીસી એક્ટની કલમ ૭ હેઠળ કલ્પના મુજબ હેતુ અથવા ઈનામ તરીકે માંગવામાં આવી હતી અને સ્વીકારવામાં આવી હતી. સ્વીકૃતિના આવા પુરાવા ત્યારે જ અનુસરી શકે છે જ્યારે માંગણી સાબિત થાય.

૬૪. તે કેસમાં, નિષ્કર્ષ પર આવવાના હેતુ માટે માત્ર ફરિયાદપક્ષના પુરાવાને ધ્યાનમાં લઈ શકાય નહીં. ફરિયાદપક્ષ દ્વારા દોરવામાં આવેલા પુરાવા અને, બચાવ પક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી સૂચનાઓ, જો કોઈ હોય તો, પણ ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી છે. ત્યારે એ જોવાનું છે કે શું કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલા સમગ્ર પુરાવાની અસર એવી પ્રકૃતિની છે જેના દ્વારા એકમાત્ર નિષ્કર્ષ શક્ય હતો કે જાહેર સેવકે રકમ સ્વીકારી હતી. જો જવાબ સકારાત્મક હોય, તો જ તે કહી શકાય કે ફરિયાદપક્ષે વ્યાજબી શંકાથી પર કેસ સ્થાપિત કર્યો છે.

૬૫. નિઃશંકપણે, કલમ ૨૦ હેઠળની ધારણા ત્યારે ઉભી થાય છે જ્યારે તે સ્થાપિત થાય છે કે જાહેર સેવકે લાંચ સ્વીકારી હતી. જો કે, આવી સ્વીકૃતિ થઈ હતી કે કેમ તે નિર્ધારિત કરવામાં, ટ્રાયલ સમયે રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાઓની સંપૂર્ણતાનું મૂલ્યાંકન કરવું આવશ્યક છે. ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવા, બચાવ પક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી સૂચનાઓ, જો કોઈ હોય તો, સમગ્ર રેકૉર્ડ ધ્યાનમાં લેવો જરૂરી છે. માત્ર જો તમામ પુરાવાઓની સંચિત અસર એવી હોય કે એકમાત્ર શક્ય નિષ્કર્ષ એ છે કે જાહેર સેવકે લાંચ સ્વીકારી હતી તો જ તે કહી શકાય કે ફરિયાદપક્ષે તેનો કેસ વ્યાજબી શંકાથી પર સ્થાપિત કર્યો છે.

૧૦. દોષિત ઠરાવવાની અપીલોમાં કાયદાના નિર્ધારિત સિદ્ધાંતો મુજબ અને ગવર્ધન (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા અવલોકન કર્યા મુજબ, જ્યારે અપીલ કોર્ટને લાગે છે કે તથ્યના તારણો એક સંપૂર્ણ ભૂલભરેલા અભિગમ પર આધારિત હતા અને તર્કનો પાયો સાચા પરિપ્રેક્ષ્યમાં ન હતો અને સાક્ષીના પુરાવાની આંતરિક યોગ્યતા જે ધ્યાનમાં લેવામાં આવી ન હતી અને ટ્રાયલ સ્પષ્ટ ભૂલો અને આ glaring ખામીઓને મંજૂરી આપીને વિફૂત રીતે નિકાલ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે અપીલ કોર્ટ હસ્તક્ષેપ કરી શકે છે અને દોષિત ઠરાવવાની અપીલમાં સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે અને ગુણદોષ પરનો તારણ, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું ધ્યાનપૂર્વક વિશ્લેષણ કર્યા પછી, અનિવાર્ય

છે. જ્યાં સુધી સદર પીસી એક્ટ હેઠળ દોષિત ઠરાવવાનો સંબંધ છે, તે સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું છે કે ફરિયાદપક્ષે કેસ વ્યાજબી શંકાઓથી પર સાબિત કરવો પડશે અને માંગણીનો પુરાવો સદર પીસી એક્ટ હેઠળના ગુના માટે એક પૂર્વશરત છે. માત્ર જો માંગણી કોગિન્ટ અને સમજાવટભર્યા પુરાવાઓ સાથે વ્યાજબી શંકાઓથી પર સાબિત થાય, તો ફરિયાદપક્ષ સદર પીસી એક્ટની કલમ ૨૦ હેઠળની ધારણા દ્વારા લાભ મેળવશે અને દોષિત ઠરાવવાનું ચાલુ રહેશે.

૧૧. કાયદાના ઉપરના નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોના પ્રકાશમાં રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું ઝીણવટપૂર્વક વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું છે અને ફરિયાદપક્ષે આંક ૧૪ પર પીડબ્લ્યુ૧ રતિલાલ નારાયણદાસ સોનાણીની તપાસ કરી છે જે ફરિયાદી છે જેમણે આંક ૧૫ પર રજૂ કરવામાં આવેલી તેમની ફરિયાદમાં જણાવેલ હકીકતોનું વર્ણન કર્યું છે. ફરિયાદીએ જણાવ્યું છે કે ૦૮/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ બપોરે, તેમણે તેમના ટેલિફોન પરથી સદર આરોપી સાથે વાત કરી હતી અને તેમને કહ્યું હતું કે જ્યારે સદર આરોપી તાર સ્થાનાંતરિત કરવા આવશે ત્યારે તેઓ હાજર રહેશે અને સદર આરોપીએ તેમને કહ્યું હતું કે તેઓ તાર બદલવા માટે જરૂરી સામગ્રી લાવ્યા પછી બીજા દિવસે સવારે ૦૮.૦૦ વાગ્યે આવશે. તેમણે તે જ દિવસે એસીબી ઓફિસનો સંપર્ક કર્યો હતો અને યોગ્ય રકમ અને જગ્યા નક્કી થયા પછી એસીબી ઓફિસનો સંપર્ક કરવાનું સમજાવવામાં આવ્યું હતું અને

એસીબી ઓફિસમાં વ્યક્તિગત રીતે આવવાની સલાહ આપવામાં આવી હતી. સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ, સદર આરોપી તાર અને અન્ય સાધનો સાથે તેમના રહેઠાણે આવ્યા હતા અને કામ શરૂ કર્યું હતું અને પૂછપરછ કરી હતી કે શું તેમણે રૂ. ૫૦૦/- ની વ્યવસ્થા કરી છે અને તે સમયે ફેક્ટરીએ જવાના બહાને ફરિયાદી એસીબી ઓફિસ ગયા હતા અને ફરિયાદ નોંધાવી હતી. સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેમને સાંજે ૦૬.૦૦ વાગ્યા પછી ગેરકાયદેસર લાંચની રકમ લાવવાની સૂચના આપવામાં આવી હતી અને તે મુજબ, તેઓ ટ્રેપની વ્યવસ્થા માટે એસીબી ઓફિસ ગયા હતા. ટ્રેપ માટેની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી હતી અને જ્યાં સુધી ટ્રેપનો સંબંધ છે, ફરિયાદીએ જણાવ્યું છે કે તેઓ તેમની ભત્રીજીને લેવા કાળિયાબીડ ગયા હતા અને ત્યારબાદ તેમના સ્કૂટર પર સદર આરોપીના ઘરે ગયા હતા. તેમણે તેમનું સ્કૂટર કમ્પાઉન્ડ વોલની સામે રસ્તા પર પાર્ક કર્યું હતું અને તેમની ભત્રીજીને ત્યાં રાહ જોવા કહ્યું હતું અને કમ્પાઉન્ડ વોલ પાસે ગયા હતા અને પથ્થરોના ઢગલા પર ઉભા રહ્યા હતા અને સદર આરોપીને બોલાવ્યા હતા. સદર આરોપીના ઘરનો દરવાજો ખુલ્લો હતો અને સદર આરોપીએ તેમને ઘરમાં બોલાવ્યા હતા પરંતુ ફરિયાદીએ તેમને કહ્યું હતું કે તેમની પાસે મહેમાન છે અને થોડો સામાન છે અને તેમને બહાર બોલાવ્યા હતા અને સદર આરોપી કમ્પાઉન્ડ વોલના ગેટ પાસે બહાર આવ્યા હતા. ફરિયાદીએ તેમને કહ્યું હતું કે લાઈનો બદલાઈ ગઈ છે અને સદર આરોપીએ નક્કી કરેલી રકમની માંગણી કરી હતી. ફરિયાદીએ તેમના

જમણા શર્ટના ખિસ્સામાંથી ડાબા હાથે ટેઈન્ટેડ લીધી હતી અને બંને હાથે રકમ ગણી હતી અને તે સદર આરોપીને આપી હતી જેમણે તે તેમના જમણા હાથે સ્વીકારી હતી અને તેમના પેન્ટના જમણા ખિસ્સામાં મૂકી હતી. પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપવામાં આવ્યો હતો અને ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર આવ્યા હતા અને જ્યારે તેઓ સદર આરોપીના ઘરે જઈ રહ્યા હતા, ત્યારે સદર આરોપીએ તેમના બંને હાથ એકસાથે ઘસ્યા હતા અને સદર આરોપીના ઘરમાં કસોટી કરવામાં આવી હતી. ટેઈન્ટેડ મળી આવી હતી અને જરૂરી પંચનામું કરવામાં આવેલ. સદર આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે વીરજીભાઈ છેલ્લા દોઢ મહિનાથી તાર સ્થાનાંતરિત કરવા માટે આગ્રહ રાખી રહ્યા હતા અને તે પહેલા તેમણે તેમને તાર બદલવા માટે કહ્યું ન હતું. તેમણે તાર સ્થાનાંતરિત કરવા બાબતે જી.ઈ.બી ઓફિસમાં ગયા ન હતા અને કોઈ વ્યક્તિ પાસેથી તે વિશે પૂછપરછ કરી ન હતી. તેમણે ૯ તારીખે સદર આરોપી સાથે વાત કરી હતી અને ૧૦ તારીખે, સદર આરોપી તાર સ્થાનાંતરિત કરવા માટેની તમામ સામગ્રી સાથે આવ્યા હતા અને કામ શરૂ કરતા પહેલા કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી. સદર આરોપીએ તેમના ઘરે કામ શરૂ કર્યા પછી, તેઓ તેમના ઘરેથી નીકળી ગયા હતા પરંતુ ફેક્ટરીએ ગયા ન હતા અને ભાવનગરની એસીબી ઓફિસ ગયા હતા. તેમણે તે પછી સદર આરોપીનો સંપર્ક કર્યો ન હતો અને તેમના ઘરે ટેલિફોન કરીને પૂછપરછ કરી ન હતી કે શું તાર સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવ્યા હતા. તેઓ ૧૧ વાગ્યા સુધી એસીબી ઓફિસમાં હતા અને તેમને સાંજે

૦૬.૦૦ વાગ્યે આવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું અને તેઓ રૂ. ૫૦૦/- ની રકમ સાથે ગયા હતા. જ્યારે તેઓ પથ્થરોના ઢગલા પર ઉભા હતા ત્યારે તેમણે સદર આરોપીને બોલાવ્યા હતા અને તરત જ પછી, સદર આરોપી આવ્યા હતા અને દરવાજા પાસે ઉભા રહ્યા હતા. અંધારું હતું અને તેમની ભત્રીજી સ્કૂટર પર બેઠી હતી. તેઓ સ્કૂટર અને સોસાયટીના ગેટ વચ્ચેનું અંતર જાણતા નથી અને તેમણે તાર વિશે સદર આરોપી સાથે વાતચીત કરી હતી અને ત્યાં સુધી સદર આરોપીએ ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી. સદર આરોપીના ઘરે જે કસોટી કરવામાં આવી રહી હતી તે દરમિયાન, વીજ કનેક્શન જતું રહ્યું હતું અને તેઓ જાણતા નથી કે શું રસ્તા પરનું વીજ કનેક્શન પણ જતું રહ્યું હતું. તેમણે તેમની ભત્રીજીને ઘરમાં લીધી ન હતી અને તેમણે પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત તે જગ્યા પરથી આપ્યો હતો જ્યાં તેઓ ઉભા હતા. તેઓ સદર આરોપીના ઘરમાં લગભગ ૨ થી ૨ ૧/૨ કલાક હતા અને જ્યારે તેઓ કસોટી કરી રહ્યા હતા, ત્યારે સદર આરોપીનો કોઈ પરિવારનો સભ્ય હાજર ન હતો. તેઓ તેમની ભત્રીજીને તેના ઘરેથી સદર આરોપીના ઘરે સ્કૂટર પર લઈ ગયા હતા અને તે સમયે પંચ નં. ૧ જીપમાં બેઠા હતા પરંતુ તેઓ તે અંતર કહી શકતા નથી કે જે અંતરે જીપ તેમને ફોલો કરી રહી હતી. સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેઓ ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ પહેલીવાર એસીબી ઓફિસ ગયા હતા અને ૦૮/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ એસીબી ઓફિસ ગયા ન હતા. તેમની ફરિયાદ નોંધવાની શરૂઆત ૦૮.૩૦ વાગ્યે થઈ હતી અને ૧૧.૦૦ વાગ્યે પૂર્ણ થઈ હતી.

૧૧.૧ પીડબ્લ્યુર લક્ષ્મણસિંહ કાલુસિંહ સોલંકી આંક ૧૬ પર તપાસાયેલ પંચ સાક્ષી છે જેમણે ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર દ્વારા ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ સાંજે ૧૮.૦૦ વાગ્યે જ્યારે તેઓ અને બીજા પંચ સાક્ષી – અરવિંદભાઈ નાનજીભાઈ પરમાર એસીબી ઓફિસ ગયા હતા અને ટ્રેપ સફળ થઈ ત્યાં સુધીની સમગ્ર પ્રક્રિયાનું વર્ણન કર્યું છે. જ્યાં સુધી ટ્રેપનો સંબંધ છે, પંચ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેઓ ફરિયાદીના સ્કૂટર પર બેઠા હતા અને પંચ નં. ૨ અને રેઈડિંગ પાર્ટીના અન્ય સભ્યો સરકારી વાહનમાં ગયા હતા અને ફરિયાદીએ કાળિયાબીડ ખાતે સ્કૂટર ઉભું રાખ્યું હતું અને તેઓ અને ફરિયાદી એક ઘરમાં અંદર ગયા હતા અને ફરિયાદીએ તેમની ભત્રીજીને બોલાવી હતી જે સૂટકેસ અને બેગ સાથે આવી હતી અને ફરિયાદીના સ્કૂટર પર પાછળની સીટ પર બેઠી હતી અને તેઓ જીપમાં બેઠા હતા. તેઓએ સ્કૂટરને ફોલો કર્યું હતું અને સ્કૂટર સરદારનગર વિસ્તાર, ૫૦ વારિયા વિસ્તારમાં ઉભું રાખવામાં આવ્યું હતું અને તેઓ જીપમાંથી નીચે ઉતર્યા હતા અને સ્કૂટર પર બીજા પાછળની સીટ પર બેઠા હતા અને સદર આરોપીના ઘરે ગયા હતા. દીવાલ પાસે પથ્થરોનો ઢગલો હતો અને ફરિયાદી પથ્થરોના ઢગલા પર ચઢ્યા હતા અને સદર આરોપીને બોલાવ્યા હતા જેઓ બહાર આવ્યા હતા અને અંદર આવવા માટે ઈશારો કર્યો હતો. ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે મહેમાનો તેમની સાથે છે અને તેમની પાસે સામાન છે અને વ્યક્તિ બહાર આવ્યા હતા અને ફરિયાદી સાથે વાતચીત કરી હતી. સદર આરોપીએ ફરિયાદીને કહ્યું હતું

કે જો તમે લાવ્યા હોવ તો રકમ આપી દો, તેમની વાતચીત મુજબ અને ફરિયાદીએ તેમના જમણા હાથથી તેમના જમણા શર્ટના ખિસ્સામાંથી ટેઈન્ટેડ લીધી હતી અને બંને હાથે એવી રીતે ગણી હતી કે સદર આરોપી જોઈ શકે અને તે સદર આરોપીને આપી હતી જેમણે તે તેમના જમણા હાથે સ્વીકારી હતી અને તેમના પેન્ટના જમણા ખિસ્સામાં મૂકી હતી. ફરિયાદીએ પૂર્વનિર્ધારિત સંકેત આપ્યો હતો અને રેઈડિંગ પાર્ટીના સભ્યો આવ્યા હતા અને સદર આરોપીને પકડ્યા હતા અને જ્યારે તેઓ સદર આરોપીને તેમના ઘરે લઈ જઈ રહ્યા હતા ત્યારે સદર આરોપીએ તેમના બંને હાથ એકસાથે ઘસ્યા હતા. સદર આરોપીના ઘરે કસોટી કરવામાં આવી હતી. ટેઈન્ટેડ મળી આવી હતી અને જરૂરી પંચનામું કરવામાં આવેલ. સદર આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે તેમની પાસે પંચનામું લખવાનો કોઈ અનુભવ નથી અને પંચનામું ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર દ્વારા લખાવવામાં આવ્યું હતું. મુદ્દામાલ ચલણી નોટો પર પંચ સાક્ષીઓ અથવા ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસરની સહી નથી અને મુદ્દામાલ ચલણી નોટો ધરાવતા પરબિડીયા પર કોઈ સીલ ન હતું જે સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ ખોલવામાં આવ્યું હતું. રૂ. ૧/- નો સિક્કો ધરાવતા પરબિડીયા પર એસીબી ભાવનગરનું કોઈ સીલ ન હતું અને ફરિયાદીની ભત્રીજી બહાર ઉભી હતી. ફરિયાદીની ભત્રીજી સદર આરોપીના ઘરેથી નીકળ્યા પછી એસીબી ઓફિસ આવી ન હતી અને તે જાણે છે કે જો તે પંચનામા મુજબ જુબાની નહીં આપે, તો તેમની સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવશે. તેમણે સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ

તેમની જુબાની પહેલા પંચનામું વાંચ્યું હતું અને એસીબી ઓફિસમાં ઘણી વખત પંચનામું વાંચ્યું હતું. તેઓ બે વાર એસીબી ઓફિસ ગયા હતા અને પંચનામા માટે પૂછ્યું હતું અને તે વાંચ્યું હતું.

૧૧.૨ પીડબ્લ્યુ૩ નરેન્દ્રસિંહ નટવરસિંહ ગોહિલ આંક ૨૧ પર તપાસાયેલ ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર છે જેમણે ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ ટ્રેપ માટે તેમના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી સમગ્ર પ્રક્રિયાનું વર્ણન કર્યું છે, જ્યારે ફરિયાદી એસીબી ઓફિસ આવ્યા હતા અને ટ્રેપ સફળ થઈ ત્યાં સુધી. સદર આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે સદર આરોપીના પેન્ટના ખિસ્સાની અંદર કોઈ પેનથી નિશાન બનાવવામાં આવ્યા નથી જ્યાં ફિનોલ્ફથેલીન પાવડરના નિશાન મળી આવ્યા હતા અને ફિલ્ટર પેપર જે સદર આરોપીના ખિસ્સા પર ઘસવામાં આવ્યું હતું, ફિનોલ્ફથેલીન પાવડરની હાજરી માટે તપાસ કરવા માટે, તે જમ કરવામાં આવ્યું ન હતું. ફિલ્ટર પેપરને સોડિયમ કાર્બોનેટના કોઈ દ્રાવણમાં બોળવામાં આવ્યું ન હતું પરંતુ સોડિયમ કાર્બોનેટનું દ્રાવણ ફિલ્ટર પેપર પર છાંટવામાં આવ્યું હતું. મુદ્દામાલ ચલણી નોટો એફએસએલને મોકલવામાં આવી ન હતી અને ચલણી નોટોને એક પરબિડીયામાં મૂકવામાં આવી હતી જેના પર પંચ સાક્ષીઓની સહી અને તેમની સહી લેવામાં આવી હતી. મુદ્દામાલ ચલણી નોટો સીલ કરવામાં આવી ન હતી પરંતુ હેન્ડવોશ ધરાવતી બોટલ સીલ કરવામાં આવી હતી. ચલણી નોટ અને રૂ. ૧/- નો સિસ્કો એવી

રીતે મૂકવામાં આવ્યો હતો કે કોઈપણ વ્યક્તિ તેને પરબિડીયામાંથી બહાર કાઢી શકે. ફરિયાદીએ ૦૯/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ ફોન પર તેમનો સંપર્ક કર્યો હતો પરંતુ ફરિયાદમાં ટેલિફોન કોલનો કોઈ ઉલ્લેખ નથી. તેમણે ચકાસણી કરી ન હતી કે શું સદર આરોપી ઘરે છે અને ફરિયાદીને સૂચના આપી હતી કે જો સદર આરોપી ઘરે ન મળે તો પાછા આવવું. તેમણે સદર આરોપીનું નિવેદન નોંધ્યું હતું, જેમાં, તેમણે જણાવ્યું હતું કે તેમણે ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી અને ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમ સ્વીકારી ન હતી. તેમણે ફરિયાદીની ભત્રીજીનું નિવેદન પૂછપરછ કરી અને નોંધ્યું ન હતું. તેમણે પંચનામામાં ઉલ્લેખ કર્યો નથી કે પંચ સાક્ષીઓની ચકાસણી કરવામાં આવી હતી અથવા શું તેઓ કોઈ એસીબી સ્ટાફને ઓળખતા હતા અથવા શું તેઓ કોઈ દબાણ હેઠળ હતા અથવા શું તેઓ સદર આરોપીને ઓળખતા હતા. પંચનામામાં એવો ઉલ્લેખ નથી કે સદર આરોપીએ તેમના બંને હાથ એકસાથે ઘસ્યા હતા અને તેઓ ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ પ્રથમ વખત ફરિયાદીને મળ્યા હતા.

૧૧.૩ પીડબ્લ્યુજ - તુષારદેવ પ્રજલાલ જોષી આંક ૨૯ પર તપાસાયેલ એફએસએલ અધિકારી છે જેમણે આંક ૩૦ પર એફએસએલ રિપોર્ટ રજૂ કર્યો છે. સદર આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે અહેવાલમાં તે તારીખનો ઉલ્લેખ નથી કે જે દિવસે કસોટી કરવામાં આવી હતી અને કસોટી તેમના આસિસ્ટન્ટ દ્વારા તેમની હાજરીમાં કરવામાં આવી હતી.

તેમણે પોતે કોઈ કસોટી કરી ન હતી અને તેમણે પોતે કસોટીનું તારણ લખ્યું હતું અને આસિસ્ટન્ટે તેમને તારણની જાણ કરી ન હતી.

૧૧.૪ પીડબ્લ્યુપ – રણાભાઈ દેવશીભાઈ ઉલવા આંક ૩૧ પર તપાસાયેલ તપાસ અધિકારી છે જેમણે તપાસ દરમિયાન તેમના દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી પ્રક્રિયાનું વર્ણન કર્યું છે. સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે પ્રોસિક્યુશન માટે મંજૂરીનો હુકમ મળ્યા પછી તેમણે ૦૬/૦૮/૨૦૦૪ ના રોજ સંબંધિત કોર્ટ સમક્ષ ચાર્જ શીટ દાખલ કરી હતી. સદર આરોપીના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ઉલટતપાસમાં, સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ફરિયાદીએ એવું જણાવ્યું ન હતું કે સદર આરોપીના બંને હાથ સોડિયમ કાર્બોનેટના દ્રાવણમાં બોળવામાં આવ્યા હતા અને દ્રાવણ અલગ-અલગ બોટલોમાં મૂકવામાં આવ્યું હતું અને સીલ કરવામાં આવ્યું હતું. સદર આરોપીએ તેમના નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે તેમણે ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમની માંગણી કરી ન હતી અને ગેરકાયદેસર લાંચની કોઈ રકમ સ્વીકારી ન હતી.

૧૨. રેકૉર્ડ પરના સમગ્ર મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાના તાજા અને સ્વતંત્ર પુનઃમૂલ્યાંકન પર, આ કોર્ટને જણાય છે કે સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવતો ચુકાદો અને સજાનો હુકમ ગંભીર વિકૃતિ, ભૌતિક ગેરકાયદેસરતા અને પુરાવાના ખોટા મૂલ્યાંકનથી પીડાય છે.

ફરિયાદપક્ષના કેસનો પાયો, એટલે કે ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણીનો પુરાવો, વ્યાજબી શંકાઓથી પર સ્થાપિત નથી. આંક ૧૫ પરની ફરિયાદ તેમજ આંક ૧૪ પરના ફરિયાદીની જુબાની પરથી, તે બહાર આવે છે કે સદર આરોપીએ જણાવ્યું હતું કે ફરિયાદીના ઘરની પાછળ આવેલા થાંભલાથી ઘરની સામેના થાંભલા સુધી વીજ કનેક્શન સ્થાનાંતરિત કરવા માટે આશરે ૧૪૫ ફૂટ તારની જરૂર પડશે, જેનો ખર્ચ લગભગ રૂ. ૨,૦૦૦/- થશે. સદર આરોપીએ રૂ. ૫૦૦/- માટે કામ કરવા સંમત થયાનો આક્ષેપ, પોતે, ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણીને નિઃશંકપણે સ્થાપિત કરતો નથી, ખાસ કરીને જ્યારે કામમાં વીજ તારનું વાસ્તવિક સ્થાનાંતર અને તેના પરનો ખર્ચ સામેલ હતો. પુરાવા સ્પષ્ટપણે અલગ કરતા નથી કે રકમ ગેરકાયદેસર લાંચ તરીકે માંગવામાં આવી હતી કે કામના કાયદેસરના ખર્ચ તરફ. ફરિયાદીના પોતાના સંસ્કરણ પણ દર્શાવે છે કે જ્યારે તેમણે શરૂઆતમાં ૦૯/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ એસીબી ઓફિસનો સંપર્ક કર્યો હતો, ત્યારે તેમને માત્ર ત્યારે જ પાછા આવવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું જ્યારે ચોક્કસ માંગણી અને સ્વીકૃતિ માટે નક્કી કરેલ જગ્યા હોય, જે પોતે જ ચોક્કસ અગાઉની માંગણીનો અભાવ દર્શાવે છે. વધુમાં, ફરિયાદી અને તપાસ અધિકારી વચ્ચે ભૌતિક વિરોધાભાસ છે, કારણ કે ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે તેઓ વ્યક્તિગત રીતે એસીબી ઓફિસની મુલાકાત લીધી હતી, જ્યારે અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે તેમનો ટેલિફોનિક સંપર્ક કરવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષ પ્રથમ માંગણીની ચોક્કસ તારીખ, સમય અને સ્થળ સ્થાપિત કરવામાં પણ નિષ્ફળ રહી છે. એવું

દર્શાવવા માટે કોઈ પુરાવા નથી કે ૦૯/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ એસીબી ઓફિસથી પરત ફર્યા પછી, ફરિયાદીએ કોઈ વધુ માંગણી માટે સદર આરોપીનો ફરીથી સંપર્ક કર્યો હતો. એ પણ મહત્વનું છે કે જોકે ફરિયાદીએ જણાવ્યું હતું કે ૧૦/૦૩/૨૦૦૪ ના રોજ સવારે લગભગ ૮:૦૦ વાગ્યે, સદર આરોપી તમામ જરૂરી સાધનો સાથે આવ્યા હતા અને વીજ તાર બદલવાનું કામ પૂર્ણ કર્યું હતું, પરંતુ એવા કોઈ સ્વતંત્ર પુરાવા નથી કે સદર આરોપી દ્વારા તે દિવસે ખરેખર આવું કામ કરવામાં આવ્યું હતું. ખુદ્દી જમીનના માલિક, એટલે કે વીરજીભાઈ ઠાકરશીભાઈ, જે ફરિયાદીના મતે આવા તાર સ્થાનાંતરિત કરવા માટે આગ્રહ રાખી રહ્યા હતા, તેમની તપાસ કરવામાં આવી નથી. તેવી જ રીતે, ફરિયાદીની ભત્રીજી, જે કથિત રીતે ટેઈન્ટેડની આપ-લે સમયે હાજર હતી, તેની પણ તપાસ કરવામાં આવી નથી. આ અવગણના મહત્વ ધરાવે છે અને ફરિયાદપક્ષની વાર્તા અંગે ગંભીર શંકા ઉભી કરે છે. ટ્રેપ સ્પોટ પર કથિત માંગણી અને સ્વીકૃતિ અંગે, ફરિયાદી અને પંચ સાક્ષીના પુરાવા વિરોધાભાસથી મુક્ત નથી. પંચ સાક્ષીએ જણાવ્યું છે કે ફરિયાદી પથ્થરોના ઢગલા પર ચઢ્યા હતા અને સદર આરોપીને બોલાવ્યા હતા, જેઓ સોસાયટીના ગેટ પાસે આવ્યા હતા; જો કે, તે સ્પષ્ટ નથી કે ત્યારબાદ ફરિયાદી સદર આરોપી પાસે ગયા હતા કે કેમ, પંચ સાક્ષી તેમની સાથે હતા કે કેમ, શું તેઓ પણ પથ્થરોના ઢગલા પર ચઢ્યા હતા અને શું તેઓ માંગણી અને સ્વીકૃતિ અંગેની કથિત વાતચીત સાંભળવાની સ્થિતિમાં હતા. આમ, સ્પોટ પર માંગણીનું સૌથી મહત્વનું ઘટક શંકાસ્પદ રહે છે. ટેઈન્ટેડની

માત્ર વસૂલાત માંગણીના પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકતી નથી. વધુમાં, ફરિયાદપક્ષ મુજબ, સદર આરોપીએ ટેઈન્ટેડ તેમના જમણા હાથે સ્વીકારી હતી અને તેમને તેમના પેન્ટના જમણા ખિસ્સામાં મૂકી હતી, છતાં પંચનામામાં નોંધાયેલ છે કે બંને હાથના વોશ ગુલાબી થઈ ગયા હતા અને એક્સએસએલ તપાસમાં બંને બોટલોમાં ફિનોલ્ફથેલીન પાવડરના નિશાન મળી આવ્યા હતા. પંચનામામાં એવો ઉલ્લેખ નથી કે સદર આરોપીએ બંને હાથ એકસાથે ઘસ્યા હતા. મૌખિક પુરાવામાં કરવામાં આવેલ ત્યારબાદનો સુધારો કે જ્યારે સદર આરોપીને ઘરની અંદર લઈ જવામાં આવી રહ્યા હતા ત્યારે તેમણે બંને હાથ ઘસ્યા હતા તે ગંભીર છટકબારીને ભરવા માટે જ રજૂ કરાયેલ બાદનો વિચાર લાગે છે. તેવી જ રીતે, જોકે એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે રેઈડિંગ પાર્ટી હાજર હતી ત્યારે વીજ કનેક્શન જતું રહ્યું હતું અને સોડિયમ કાર્બોનેટ દ્રાવણનું નિદર્શન કરવામાં આવી રહ્યું હતું, આ મહત્વપૂર્ણ સંજોગો આંક ૧૭ પરના પંચનામામાં અસ્પષ્ટ રીતે ગેરહાજર છે. તે રેકૉર્ડ પર પણ આવ્યું છે કે પંચનામું ટ્રેપ લેઈંગ ઓફિસર દ્વારા લખાવવામાં આવ્યું હતું અને મુદ્દામાલ ચલણી નોટો યોગ્ય રીતે સીલ કરવામાં આવી ન હતી, જેનાથી ટ્રેપ કાર્યવાહીની પવિત્રતાને અસર થાય છે. પંચ સાક્ષીએ વધુમાં સ્વીકાર્યું છે કે તેમણે વારંવાર પંચનામું વાંચ્યું હતું અને તેમની જુબાની પહેલા બે વાર એસીબી ઓફિસની મુલાકાત લીધી હતી, જે તેમની જુબાનીની સ્વયંભૂતા અને વિશ્વસનીયતાને પ્રતિકૂળ અસર કરે છે. ચાર્જ અને સજાના પાસા પર પણ, સદર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતા કરી છે. સદર પીસી

એક્ટની કલમ ૭, ૧૨, ૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળ ચાર્જ ફ્રેમ કરવામાં આવ્યો હતો જોકે કોઈ અન્ય વ્યક્તિનો સમાવેશ કરતો દુષ્પ્રેરણનો કેસ ન હતો જેથી સદર પીસી એક્ટની કલમ ૧૨ નો ઉપયોગ વાજબી ઠેરવી શકાય. વધુમાં, સદર આરોપીને દોષિત ઠેરવતી વખતે, સદર વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટે દરેક અલગ ગુના માટે અલગ સજા આપ્યા વિના રૂ. ૫૦૦/- ના દંડ સાથે ત્રણ વર્ષની સખત કેદની સંયુક્ત સજા ફટકારી હતી, જે માનસિકતાનો અભાવ અને પ્રક્રિયાગત અનિયમિતતા દર્શાવે છે. આ ગંભીર ખામીઓ, વિરોધાભાસ, અવગણના અને ગેરકાયદેસર લાંચની માંગણી અને સ્વીકૃતિના આવશ્યક ઘટકોના પુરાવાના અભાવને જોતા, ફરિયાદપક્ષ આરોપીનો ગુનો વ્યાજબી શંકાઓથી પર સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે. સદર વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટ, દોષિત ઠરાવતા સમયે, ભૌતિક વિરોધાભાસને અવગણી છે અને કાયદેસર રીતે સ્વીકાર્ય પુરાવા કરતા ધારણાઓ પર આગળ વધી છે. તેથી નોંધાયેલ તારણો કાયદામાં અસમર્થ છે અને વિકૃતિ અને ગેરકાયદેસરતાથી પીડાય છે.

૧૩. સ્પેશિયલ (એસીબી) કેસ નં. ૩/૨૦૦૪ માં પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને દોષિત ઠરાવતો હુકમ, ભાવનગરના ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ નં. ૨ ના સદર પ્રિસાઇડિંગ ઓફિસર દ્વારા ૨૮/૧૧/૨૦૦૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ છે, તે વિકૃત, કાયદામાં ખરાબ અને કાયદાના નિર્ધારિત સિદ્ધાંતની વિરુદ્ધ છે અને આથી રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર રાખવામાં આવે છે અને

આરોપીને તેમની સામેના તમામ આરોપોમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે છે.

૧૪. જામીન બોન્ડ રદ કરવામાં આવે છે. યોગ્ય ચકાસણી પછી સદર આરોપીને દંડ પરત કરવામાં આવશે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી, જો કોઈ હોય તો, સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને તાત્કાલિક મોકલી આપવામાં આવે.

સહી/–

(એસ. વી. પિંટો, જજ)

વસિમ એસ. સૈયદ

આ હુકમની મૂળ નકલ નામદાર ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા સહી કરવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.